

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля **Юрій БІДЗІЛЯ**
«30» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БК 15. ОСНОВИ ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.036. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-словацька
Освітня програма	Словацька мова та література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	словацька, українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи ораторського мистецтва**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035. Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **035.036. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-словацька** освітньої програми «**Словацька мова та література**».

Розробники: Кесселова Я., професор, кандидат філологічних наук, лектор словацької мови та культури, Кардаш Г.О., асистент кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
словацької філології

протокол № 8 від 27 червня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 9 від 30 червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120	4
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	8
	Лекції:
	30
	Практичні (семінарські):
	30
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:
	-
Форма підсумкового контролю: письмова	Самостійна робота:
	60

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни **«Основи ораторського мистецтва»** є набуття студентами комунікативної компетентності необхідної для здійснення усної комунікації в публічній сфері.

Завданням (згідно вимог освітньої програми підготовки здобувачів **першого/бакалаврського рівня вищої освіти**) є підготовка студентів до публічного виступу перед аудиторією, удосконалення риторичної культури, поглиблення умінь користуватися принципами красномовного мистецтва.

Відповідно до освітньої програми «Словацька мова та література», вивчення дисципліни **«Основи ораторського мистецтва»** сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) компетентностей спеціальності (ЗК 05, ЗК 06, ЗК 07, ЗК 09, ЗК 10, ЗК 11, ЗК 12) та фахових (спеціальних) компетентностей (ФК 02, ФК 03, ФК 06, ФК 07, ФК 08, ФК 09, ФК 10):

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК09. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови вивчення навчальної дисципліни «Основи ораторського мистецтва» не вказані у структурно-логічній схемі до освітньої програми.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання навчальної дисципліни «Основи ораторського мистецтва» не вказані у матриці до освітньої програми «Словацька мова та література».

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Усні виступи
2. Написання рефератів

Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування, метод самостійного спостереження студента), практичні (практичні роботи), порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	20	50	100
6	6	6	6	6			

T1, T2, T3, T4, T5 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Самостійна робота	Модуль а контроль на робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	20	50	100
6	6	6	6	6			

T6, T7, T8, T9, T10 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	6	30
Реферат	2	20	2	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з п'яти практичних завдань. Максимальна кількість балів за кожне завдання – 10 балів.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсових) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Vymedzenie predmetu rétoriky v historickej perspektíve

Vymedzenie pojmov „rečenie“, „rečnícky prejav“, „rečnícky štýl“. Vznik rétoriky. Antická rétorika. Grécko: logografi a sofisti. Slovenská rétorika. Klasická občianska rétorika a náboženská rétorika. Súčasne vymedzenie predmetu rétoriky: rétorika ako veda, rétorika ako praktická činnosť. Nová rétorika a jej postuláty.

Тема 2. Základy rečníckej komunikácie

Základy rečníckej komunikácie. Rečník. Rétorická citlivosť, kontrastovosť, tréma. Publikum. Spätná väzba.

Тема 3. Ako hovoriť, aby nás počúvali

Umenie počúvať. Uvedomené aktívne počúvanie. Druhy počúvania: počúvania s porozumením, hodnotiace, diskriminačné, podporné, kritické počúvanie. Aktívny poslucháč. Schopnosť efektívneho počúvania. Udržiavanie záujmu poslucháčov.

Тема 4. Prostriedky rečníckej komunikácie. Objektívne činitele rečníckeho prejavu

Prostriedky rétorickej komunikácie. Objektívne činitele rečníckeho prejavu: predmet prejavu, funkcia prejavu, adresát, prostredie. Lingvistiké prostriedky rečníckeho prejavu: neutrálna, hovorová, knižná a terminologická lexika, expresívne a emocionálne slová. Metafora, metonymia, perifráza, mespisovná lexika. Neverbálna komunikácia - mimika, gestika, posturika, haptika, proxemika.

Тема 5. Prostriedky rečníckej komunikácie. Subjektívne činitele rečníckeho prejavu

Subjektívne činitele rečníckeho prejavu: spôsob myslenia rečníka, intelektuálna vyspelosť rečníka, temperament a citové založenie rečníka, psychosomatický stav rečníka, sociálne postavenie rečníka. Komunikačná situácia. Komunikačná kompetencia. Extrajazykové prostriedky. Fyzické prostredie.

Модуль 2

Тема 6. Kompozícia rečníckeho prejavu

Kompozícia rečníckeho prejavu. Úvod. Spôsoby začať rečnícky prejav: odkaz na tému a situáciu, osnova rečníckeho prejavu, osobné spomienky, rečnícke otázky, prekvapujúce tvrdenia alebo názor. Oslovenie. Druhy oslovení. Jadro prejavu. Postupy logického, tematického a kompozičného usporiadania. Kompozičné postupy – od známeho k neznámemu, postup založený na metóde otázok a odpovedí, postup založený na riešení problému, eliminačný postup, kontrastný postup, postup na základe porovnávania.

Тема 7. Výrazová zložka rečníckeho prejavu. Kritériá textovosti. Štýl rečníckeho prejavu

Kritériá textovosti. Koherencia, kohézia, informatívnosť, intencionalita textu. Rečnícke figúry: anafora, antitéza, apostrofa, apoziopéza, aszdeton, elipsa, enumerácia, epanastrofa, epifora, epizeuxa, eufemizmus, gradácia, hyperbola a pod. Posilnenie intencionality prejavu pomôc

apelov. Hodnotové a rečnícke apely. Akceptabilita a zásady efektívnej komunikácie. Situativnosť. Intertextualita. Štýl rečníckeho prejavu.

Tema 8. Prednes rečníckeho prejavu. Ortoépicke normy a kultúra rečníckeho prejavu

Typy prednesu: voľný prednes, kombinovaný prednes, blokový čitateľský prednes, deklamačný prednes memorovaného textu, prednes spamäti, improvizovaný rečnícky prejav. Komunikatívna dokonalosť reči a jej požiadavky. Ortofonická norma slovenčiny. Ortoepická norma. Intonačné a vizuálne prostriedky. Dýchanie, kvalita hlasu. Celkový vzhlľad rečníka.

Tema 9. Diferenciácia rečníckych prejavov

Diferenciácia rečníckych prejavov podľa: a) typu komunikačnej situácie (skupinový dialóg, dialóg s asymetrickým vzťahom komunikantov), b) žánrovej diferenciácie (tematické, funkčné, kompozičné, formálne, jazykové kritérium), c) podľa funkcie: informačné, persuazívne a argumentačné, príležitostné prejavy.

Tema 10. Klasifikácia rétorických žánrov (od J. Mistríka)

Klasifikácia rétorických žánrov podľa komplexného kritéria-. Agitačno=propagandistické prejavy: politické reči (zjazdový prejav, manifestačný prejav, agitačný prejav, mítingový prejav, diplomatická reč), súdne reči (obhajoba, žaloba). Náučné prejavy: prednášky, regeráty a koreferáty, dialogizované útvary, cirkevné prejavy. Príležitostné a ceremoniálne prejavy: verejné (slávnostný, gratulačný, otvárací, výstraha, rozkaz), rodinné (prípitok, sobášny, pohrebný).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
8-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Vymedzenie predmetu rétoriky v historickej perspektíve	10	2	2			6
Тема 2. Základy rečníckej komunikácie	14	4	4			6
Тема 3. Ako hovoriť, aby nás počúvali	10	2	2			6
Тема 4. Prostriedky rečníckej komunikácie. Objektívne činitele rečníckeho prejavu	10	2	2			6
Тема 5. Prostriedky rečníckej komunikácie. Subjektívne činitele rečníckeho prejavu	12	2	4			6
Модульна контрольна робота	2	2	-			
Разом за модуль	58	14	14			30
8-й семестр						
Модуль 2						
Тема 6. Kompozícia rečníckeho prejavu	12	2	4			6
Тема 7. Výrazová zložka rečníckeho prejavu. Kritériá textovosti. Štýl rečníckeho prejavu	14	4	4			6
Тема 8. Prednes rečníckeho prejavu. Ortoépicke normy a kultúra rečníckeho prejavu	10	2	2			6
Тема 9. Diferenciácia rečníckých prejavov	14	4	4			6
Тема 10. Klasifikácia rétorických žánrov (od J. Mistríka)	10	2	2			6
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	62	16	16			30
Разом за семестр	120	30	30			60

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Vymedzenie predmetu rétoriky v historickej perspektíve	2
2	Základy rečníckej komunikácie	4
3	Ako hovoriť, aby nás počúvali	2
4	Prostriedky rečníckej komunikácie. Objektívne činitele rečníckeho prejavu	2
5	Prostriedky rečníckej komunikácie. Subjektívne činitele rečníckeho prejavu	4
6	Kompozícia rečníckeho prejavu	4
7	Výrazová zložka rečníckeho prejavu. Kritériá textovosti. Štýl rečníckeho prejavu	4
8	Prednes rečníckeho prejavu. Ortoépicke normy a kultúra rečníckeho prejavu	2
9.	Diferenciácia rečníckých prejavov	4
10.	Klasifikácia rétorických žánrov (od J. Mistrika)	2
	Разом	30

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Antická rétorika.	6
2	Publikum. Spätná väzba.	6
3	Udržiavanie záujmu poslucháčov.	6
4	Neverbálna komunikácia - mimika, gestika, posturika, haptika, proxemika.	6
5	Extrajazykové prostriedky.	6
6	Postupy logického, tematického a kompozičného usporiadania.	6
7	Akceptabilita a zásady efektívnej komunikácie.	6
8	Ortofonická norma slovenčiny. Ortoepická norma.	6
9	Diferenciácia rečníckých prejavov podľa funkcie.	6
10	Príležitostné a ceremoniálne prejavy.	6
	Разом	60

6.5. Індивідуальні завдання

Студенти готують два усні виступи.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: проектор.
2. Обладнання: комп'ютер.
3. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання

Moodle; електронна пошта (http://gmail.com і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Aristotelés: Rétorika. 3. vyd. Praha: Rezek, 2010. (Preklad – Antonín Kříž).
2. Findra J.: Jazyková komunikácia a kultúra vyjadrovania. Martin: Osveta, 2013.
3. Hierfold E.: Rétorika a prezentace. Praha: Grada 2005.
4. Kraus J.: Rétorika a řečová kultura. Praha: Univerzita Karlova – Nakladatelství Karolinum, 2004.
5. Slančová D.: Základy praktickéj rétoriky. Prešov, Náuka 2001.

Допоміжна

1. Mistrík J.: Rečnícke umenie. Bratislava: Interlingua, 1994.
2. Sabol J. – Bónová I. – Sokolová M.: Kultúra hovoreného prejavu. Prešov: FF PU, 2006.
3. Škvareninová O.: Rečová komunikácia. 2. vyd. Bratislava: SPN, 2004.

Інформаційні ресурси

1. Slovníkový portál Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV. URL: <https://slovník.juls.savba.sk/>
2. Slovenská reč. URL: <https://www.juls.savba.sk/ediela/sr/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)